

گفت وگویی «شهروند» با امدادگران کویر «ریگ جن» در مورد خطرات و چالش های یک جغرافیای بی رحم

عملیات نجات در مثلث برمودای ایران

[ملیحه محمودخواه] کویر ریگ جن، جایی است که سکوت حرف می زند، اما نه به زبان آرامش. در دل این سرزمین بی انتهای ماسه و نمک، حتی هوا سنگین

است؛ گویی طبیعت نفس را در سینه حبس کرده است. تپه های شنی با دلهره آورتزین شکل خود به سمت آسمان سر بلند کرده اند و زمین زیر پا همچون دامی بی رحم در کمین است. در اینجا، زندگی و مرگ به طور مرموزی در کنار هم می رقصدند. در دنیایی که انسان ها تنها مسافرانی زودگذرند، حتی یک لحظه غفلت می تواند تبدیل به آخرین لحظه از یک سفر پرخطر شود. در ریگ جن، آدرس ها همیشه غلط اند، فاصله ها فریبنده اند و هر گامی که برداری، ممکن است همان گام آخر باشد.

اما در این بیابان بی رحم، آن هایی که وظیفه دارند نجات دهند، باید فراتر از ترس و خستگی بروند. عملیات امدادرسانی در این منطقه به هیچ وجه ساده نیست.

خطرات در کمین اند

تپه های متحرک که جاده ها را از بین می برند، گرمای سوزان که توان را از هر جسمی می گیرد، و مسیرهایی که حتی ماهرترین رانندگان با هم به اشتباه می اندازد. امدادگران این خطه باید نه تنها شجاع باشند، بلکه باید همزمان با بی رحم ترین چالش ها دست و پنجه نرم کنند، چرا که هر دقیقه تأخیر، در ریگ جن ممکن است حکم مرگ بدهد. کویر وحشت باد داغ کویر، آرام و کشنده از روی تپه های شنی عبور می کرد. آفتاب، بی امان و خاموش، بر پیکر سکوت زده ریگ جن می تابید؛ جایی که به افسانه ها آمیخته، به هراس ها عجبین شده، و هنوز ردپای ناپیدایی از گذشته در دل ماسه هایش موج می زند. کویر ریگ جن، این پهنه اسرارآمیز و وهم انگیز، نامی است که حتی میان باتجربه ترین کویرنوردان هم با احترام و احتیاط رزمه می شود. شن زارهایی بی انتها، نمک زارهای پنهان، و سکوتی که گاهی صدای تپش قلب را هم در خود حل می کند. ریگ جن، یکی از زیب رحم ترین و در عین حال مرموزترین کویرهای ایران است. در دل این بیابان، آسمان همیشه آبی است و زمین خشک و داغ، جایی که هوا در جریان های سوزان قرار دارد و هر لحظه ممکن است فردی در دل آن گم شود. بسیاری از کسانی که به این کویر وارد می شوند، فقط در حاشیه های آن باقی می مانند. اما هسته اصلی این کویر، جایی است که انگشت شمار کسانی که تجربه عبور از این مسیر را دارند، به آن پامی گذارند.

کویر ریگ جن، جواهری بی رحم در دل فلات مرکزی ایران است. منطقه ای که نه تنها از نظر جغرافیایی بلکه از لحاظ روانی هم به چالشی بزرگ برای هر فردی که قصد ورود به آن را دارد تبدیل می شود. این کویر، با ویژگی های خاص خود به «مثلث برمودای ایران» یا «مثلث مرگ» معروف شده است. چرا که طبیعتش به گونه ای است که بسیاری از کسانی که به اشتباه وارد آن می شوند، ممکن است هرگز نتوانند از آن خارج شوند. در دل این کویر، چاه های آبی وجود ندارد، رمل های روان به راحتی می توانند یک ماشین را در خود بلبلند و باتلاق هایی مرموز در زیر لایه های شنی مخفی شده اند که عبور از آن ها حتی برای باتجربه ترین ها نیز امری دشوار و پرخطر است. در دل چنین کویری، زمانی که امدادگران وارد عمل می شوند، تنها تکیه گاهشان تجربه، دانش و تکنولوژی های پیشرفته ای همچون جی پی اس و ارتباطات ماهواره ای است. محمد مخمص، فرمانده عملیات هلال احمر استان سمنان و یکی از باتجربه ترین افرادی که در عملیات های متعدد نجات در این منطقه حضور داشته، در گفت وگو با «شهروند»

امدادرسانی در ریگ جن

یکی از پیچیده ترین و دشوارترین انواع عملیات نجات است. این منطقه با وسعتی بسیار زیاد، فاقد هرگونه علائم جغرافیایی شناخته شده است و این باعث می شود که یافتن فرد گم شده به یک چالش واقعی تبدیل شود. هنگامی که یک نفر در این کویر گم می شود، عملیات نجات بدون داشتن مختصات دقیق به معنای جست و جوی سوزن در انبار کاه است. «زمانی که فردی در دل این بیابان گم می شود، تقریباً نمی توانیم به هیچ چیز جز مختصات دقیق تکیه کنیم.

عملیات های مشابه و چالش های انسانی

یکی دیگر از تجربیات مخمص به عملیات نجات فردی برمی گردد که به دلیل مصرف داروهای روان گردان وارد منطقه ریگ جن شده بود. این فرد که هیچ اطلاعی از موقعیت خود نداشت، دچار سرگیجه و بی هوشی شده بود. تیم امداد به محض دریافت خبر، عملیات جست و جوا را آغاز کرد، اما در تاریکی شب و بدون داشتن هیچ گونه اطلاعات دقیق، عملیات متوقف شد. شب بود و نمی توانستیم به خوبی عملیات کنیم. با این حال، وقتی که وضعیت فرد را بررسی کردیم، متوجه شدیم که می توانیم از طریق گوشی موبایلش ارتباط برقرار کنیم. در نهایت، با استفاده از اینترنت و پیام رسان ها، توانستیم از او مختصات دقیق بگیری و تیم را به محل اعزام کنیم. بعد از چند ساعت تلاش شبانه، تیم موفق شد این فرد را پیدا کند و عملیات نجات با موفقیت به پایان رسید. او به همه ی گردشگران و کسانی که قصد عبور از این منطقه را دارند هشدار می دهد: مهم ترین نکته ای که باید به آن توجه کنید این است که همیشه قبل از ورود به چنین مناطقی، تجهیزات خود را چک کنید و از مسیر خود اطلاع بدهید. هیچ گاه نباید وارد مناطق خطرناک بدون داشتن اطلاعات و آمادگی لازم شوید. در کویر ریگ جن، یک اشتباه می تواند به بهای جان شما تمام شود.

او همچنین اضافه می کند که بسیاری از عملیات های امداد در این منطقه به دلیل نداشتن اطلاعات دقیق از محل، سالانه دشواری های فراوانی را به همراه دارد. اما خوشبختانه، به لطف فعالیت های سازمان های حفاظت محیط زیست و محدودیت هایی که در مناطق خاص ایجاد شده است، عملیات ها کمی راحت تر شده اند و به این ترتیب، از وقوع حوادث بیشتر جلوگیری می شود. با وجود آنکه عملیات در ریگ جن به سختی و پیچیدگی های زیادی نیاز دارد، اما با استفاده از تکنولوژی های جدید و اطلاعات دقیق، می توان به نجات افرادی که در این منطقه گم شده اند امیدوار بود.

مثلث برمودای بی رحم

کویر ریگ جن که به «مثلث مرگ ایران» معروف است، یکی از بی رحم ترین و دشوارترین مناطق برای عملیات های امداد و نجات به شمار می رود. در این مناطق، حتی امدادگران با تجربه نیز با چالش های فراوانی مواجه می شوند. این را پویا مجذوب، مسئول عملیات شهرستان گرمسار و یکی از امدادگران هلال احمر که در عملیات های نجات در کویر ریگ جن حضور داشته، می گوید و تأکید می کند: کویر ریگ جن واقع در استان سمنان، یکی از مناطق خطرناک ایران است که به دلیل ویژگی های خاص جغرافیایی و شرایط اقلیمی اش، نیازمند تیم های تخصصی و آمادگی بالا برای امداد و نجات است.

به گفته مجذوب، برای ورود به این منطقه، تنها امدادگران متخصص با تجربه می توانند عملیات های نجات را انجام دهند. او توضیح می دهد: کویر ریگ جن هیچ گاه یک محیط ثابت نیست. در اینجا شما با رمل های روان، باتلاق های غیرمنتظره، و شرایط جوی دشوار مواجه هستید. بارش های ناگهانی، باتلاق هایی

را به وجود می آورد که حتی خودروهای ۴×۴ هم نمی توانند از آن عبور کنند. او همچنین اشاره کرد که در این منطقه، مشکلات مربوط به جهت یابی و پیدا کردن مسیر از جمله سختی های امدادگران است: «شما نمی توانید هیچ وقت در کویر اد عا کنید که مسیری را بلد هستید. حتی اگر قبلاً آن مسیر را رفته باشید، رمل ها و تغییرات ناگهانی زمین ممکن است مسیر شما را کاملاً تغییر دهند. به همین دلیل است که همیشه از افرادی با تجربه و آشنایی با منطقه کمک می گیریم.»

مشکلات جوی و حضور حیوانات وحشی

از دیگر چالش هایی که مجذوب به آن اشاره می کند، مشکلات جوی و حضور حیوانات وحشی در کویر است. در فصل های مختلف، به ویژه در ماه های فروردین و اردیبهشت، بارش های ناگهانی باران که باعث گل آلود شدن مسیرها می شود که می تواند عملیات نجات را به شدت پیچیده کند.

همچنین در این منطقه، خطرات مربوط به حیوانات وحشی نیز وجود دارد. مجذوب در این خصوص می گوید:

«در این منطقه گاهی به گورخرهای ایرانی، انواع پرندگان و دیگر حیوانات وحشی برخورد می کنیم، اما در عین حال، وقتی به شدت با شرایط سخت مواجه می شویم، حضور این حیوانات می تواند خطرات جدیدی ایجاد کند.»

ضرورت آموزش و تخصص برای امدادگران

مجذوب همچنین به اهمیت آموزش و تخصص برای امدادگران اشاره کرد و توضیح داد که هر کسی نمی تواند بدون آگاهی از شرایط کویر وارد این منطقه شود: «آمادگی جسمانی و تخصصی برای کسانی که وارد عملیات های نجات در کویر می شوند، امری ضروری است. حتی ساده ترین اقدام، مانند جهت یابی، نیاز به آشنایی با تکنیک های خاص دارد. تجهیزات ماهواره ای و گوشی های همراه معمولاً در این مناطق کار نمی کنند و ممکن است تنها بتوانید پیامک ارسال کنید.»

بیشرفت عملیات های نجات در کویر ریگ جن

مجذوب تجربیات خود را از یک عملیات نجات در کویر ریگ جن به یاد می آورد که در آن تیم امدادی مجبور به طی مسافتی طولانی و بسیار سخت شد. او بیان می کند: برای نجات افرادی که در کویر گیر افتاده بودند، مجبور شدیم مسیرهای طولانی را طی کنیم. حتی یک بار در جاده ای که به سمت قلعه بهرام می رفتیم، باران شدید باعث شد تا مسیر مسدود شود و مجبور شدیم مسیر جدیدی را انتخاب کنیم. گاهی این عملیات ها می تواند فاصله ها را چند برابر کند. او همچنین اشاره کرد که گاهی شرایط به حدی پیچیده می شود که امدادگران نیاز دارند از تجهیزات خاص و خودروهای با قدرت بالا استفاده کنند.

اهمیت تیم های تخصصی و بومی

مجذوب به اهمیت همکاری با نیروهای بومی منطقه تأکید کرده و بر این باور است که افرادی که با شرایط خاص و پیچیده کویر آشنا هستند، می توانند نقش حیاتی در عملیات های نجات ایفا کنند؛ با همکاری نیروهای بومی که آشنایی عمیقی با منطقه دارند، عملیات ها به مراتب تسهیل می شود. آنها بهترین افراد برای هدایت مادر مسیرهای پرخطر و پیچیده هستند.

سفر به ریگ جن و نکات مهم برای سفر به کویر

کویر در نگاه اول ظاهری آرام، متین و صوری دارد. اما واقعیت این است که بر خلاف این آرامش ظاهری، مکانی بسیار خطرناک است. به همین دلیل شما باید در زمان سفر به هر کویری و در هر نقطه ای از دنیا، تجهیزات و ملزومات لازم را به همراه داشته باشید. البته کویر ریگ جن انتخابی مناسب برای اولین تجربه شما نیست، اما اگر تصمیم به سفر به این کویر را داشتید، حتماً از حضور افراد بومی و حرفه ای که قبلاً تجربه سفر به این منطقه را داشته اند استفاده کنید.

گروهی سفر کنید و با تجهیزات کامل قدم به دل این کویر بگذارید. نکته اینکه نقشه دقیقی از این کویر در دسترس نیست، به همین دلیل حتماً برای سفر به این کویر از GPS استفاده کنید. جالب است بدانید که در اطراف ریگ جن با آن همه وسعت تا کیلومترها روستا، شهر یا آبادی وجود ندارد. در همین دلیل شما باید امکانات و تجهیزات لازم برای حضور در این منطقه را به همراه داشته باشید. سفر به این کویر و پیمایش آن تقریباً ۴ تا ۵ روز به طول می انجامد و شما باید تقریباً برای ۱۰ روز خود، آذوقه به همراه داشته باشید. همچنین ملزوماتی مانند کیسه خواب، کرم ضد آفتاب، لباس کافی، فندک و کبریت، کلاه نقاب دار، چراغ قوه، پاور بانک، جی پی اس، قطب نما، چادر مسافرتی، جعبه کمک های اولیه، غذا و آب، اجاق گاز، سوخت کافی، ظرف برای گرم کردن غذا، عینک آفتابی، اجاق مسافرتی و غیره... از جمله ملزومات سفر به این منطقه هستند. به طور حتم می دانید که لباس مخصوص کویر نوردی جنسی از الیاف طبیعی دارد. رنگ آن روشن است و آستین بلندی دارد تا شما را به راحتی از تابش آفتاب و همین طور نیش خزندگان و حشرات در امان نگه دارد. برای شب هم باید لباس های گرم به همراه داشته باشید. اگر در طول شب و در دل کویر آتش روشن کردید، بدون شک عرق ها به سمت شما جذب خواهند شد. فراموش نکنید که در سفر به کویر غذای خشک به همراه داشته باشید. همچنین چند تخته چوب بزرگ هم برای خارج کردن اتومبیل خود از باتلاق در خودرو قرار دهید.